

Sygn. akt III Ca 2051/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Lucyna Morys – Magiera

Sędzia SO Anna Hajda (spr.)

Sędzia SO Roman Troll

Protokolant Beata Michalak

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa K. D.

przeciwko J. D.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 17 października 2014 r., sygn. akt III RC 648/13

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża powódki kosztami postępowania odwoławczego.**

SSO Roman Troll SSO Lucyna Morys – Magiera SSO Anna Hajda

Sygn. akt III Ca 2051/15

UZASADNIENIE

Powódka K. D., po ostatecznym sprecyzowaniu żądania pozwu, domagała się podwyższenia obowiązku alimentacyjnego ustalonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 czerwca 2009r. w sprawie I RC 181/07, z kwoty 300 zł miesięcznie do kwoty 1.000 zł miesięcznie, płatnych z góry do dnia 15-go każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 1 października 2013r. oraz o przedłużenia tego obowiązku alimentacyjnego na czas nieograniczony.

Uzasadniając swoje roszczenie, podnosiła, że jej żądania są uzasadnione ze względu na usprawiedliwione potrzeby powódki oraz z uwagi na możliwości majątkowe pozwanego. Wskazała, iż zmodyfikowane alimenty pozwolą jej zaspokoić usprawiedliwione potrzeby, a pozwany nie odczuje uszczerbku. Podniosła nadto, że w niedostatku znalazła się z winy pozwanego, który konfabulował, oszukiwał, prowadził podwójne życie i gdyby nie rozwód, mieliby jako małżeństwo jeden dom, dwie emerytury i jej status materialny wyglądałby zupełnie inaczej.

Powódka w toku postępowania m.in. podnosiła, iż pozwany okaleczył ją psychicznie i fizycznie, a zatem ma prawo domagać się od byłego męża zaspokojenia podstawowych potrzeb. Pozwany żyje dostatnio, na wysokim poziomie, jej kosztem, natomiast ona - była żona pozostała z niewyobrażalną szkodą i krzywdą po 25 latach oddania i pracy dla wspólnego dobra rodziny. K. D. swoje comiesięczne koszty utrzymania (koszty utrzymania mieszkania, leczenia i inne usprawiedliwione potrzeby) określiła na kwotę ok. 2.000 zł, bez kosztów wyżywienia, ubioru, wyjazdów na wczasy lub do sanatorium oraz wskazała, że jak wynika z przedstawionego zestawienia kosztów, żyje na kredyt, więc podwyższenie alimentów jest konieczne dla jej egzystencji, a swoje żądanie opiera na podstawie art. 60 § 2 k.r.o., który jej dotyczy.

Pozwany uznał powództwo do kwoty 50 zł, poczynając od daty wydania wyroku w sprawie, w pozostałym zakresie wnosił o oddalenie.

Uzasadniając swoje stanowisko wskazał, że osiąga dochód 2.022 zł tytułem emerytury, natomiast ponosi wydatki w skali miesiąca w kwocie 1.650 zł. Pozostałą kwotę 350 zł przeznacza na żywność i gromadzi środki na naprawę bojlera lub centralnego ogrzewania, Ponadto co roku musi dokupić 4 tony węgla (2 tony dostaje). W ocenie pozwanego, dochody powódki łącznie z alimentami zrównują się z jego dochodami, a dochodzona przez powódkę kwota alimentów przekracza jego możliwości finansowe. Pozwany kwestionował również wskazane przez powódkę zestawienie dochodów i wydatków.

Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach wyrokiem z dnia 17 października 2014r. zasądził od pozwanego J. D. na rzecz powódki K. D. tytułem alimentów kwotę 350 zł, płatnych do dnia 10-go każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 8 października 2014r., w miejsce alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie o sygn. akt: I RC 181/07, a utrzymanych wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 lutego 2010r. w sprawie o sygn. akt: V ACa 668/09 oraz oddalił powództwo w pozostałej części. Sąd odstąpił od obciążania stron kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego oraz przyznał adwokatowi B. L. od Skarbu Państwa kwotę 295,20 zł, w tym 55,20 zł podatku VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej obrony prawnej z urzędu. Wyrokowi w punkcie 1 nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że małżeństwo K. D. z pozwanym J. D. zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 czerwca 2009r. w sprawie I RC 181/07.

W wyroku rozwodowym stwierdzono, iż małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód z winy J. D. (pkt.1 wyroku), ponadto od J. D. zasądzono na rzecz K. D. alimenty w wysokości 300 zł miesięcznie płatnych do dnia 10-go każdego miesiąca poczynając od prawomocności wyroku (pkt. 4 wyroku). Wyrok ten został utrzymany w mocy orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 lutego 2010r. w sprawie o sygn. akt: V ACa 668/09.

W dacie wyroku rozwodowego powódka K. D. miała 58 lat, wykształcenie średnie, uzyskiwała dochód w łącznej wysokości 1.640 zł netto miesięcznie (emerytura 1.340 zł + alimenty 300 zł miesięcznie). Mieszkała w T. w mieszkaniu na ul. (...). Ponościła następujące koszty utrzymania mieszkania: czynsz – 300 zł miesięcznie, prąd – 65 zł miesięcznie, woda – 70 zł miesięcznie, gaz – 15 zł miesięcznie, ogrzewanie – 100 zł miesięcznie, abonament rtv -17 zł miesięcznie, telefon – 150 zł miesięcznie, (...) – 30 zł miesięcznie, bilet miesięczny – 48 zł miesięcznie. Ponadto powódka uczęszczała na zajęcia (...), za które płaciła miesięcznie 50 zł, na cele religijne wydawała około 16 zł (200 zł rocznie) oraz na prasę około 15 zł miesięcznie, W tamtym okresie powódka leczyła się na reumatoidalne zapalenie stawów, dyskopatię kręgosłupa, niewydolność krążenia, nadwrażliwość jelita grubego, była po operacji ginekologicznej oraz miała guzek tarczycy, ponosiła więc koszty związane z leczeniem - jak podała, w wysokości 300 zł miesięcznie. Łączne stałe wydatki wynosiły 1.176 zł, wobec tego na życie pozostawało powódce 464 zł.

W dacie wydania wyroku rozwodowego pozwany J. D. miał 58 lat, wykształcenie średnie, zawód technik budowlany, przebywał na emeryturze, otrzymywał emeryturę w wysokości 2.021 zł miesięcznie, z której było potrącanie co miesiąc 900 zł tytułem alimentów (300 zł na pozwaną i 600 zł na uczącą się córkę stron). Miesięczny koszt utrzymania pozwanego wynosił 812 zł, z czego podatek od nieruchomości – 40 zł, prąd – 120 zł, gaz – 89 zł, wywóz śmieci – 70 zł,

telefon – 90 zł, lekarstwa – 50 zł, węgiel 143złote, karma dla zwierząt – 70 zł, utrzymanie samochodu 140 zł. Pozwany leczył się na dnę moczanową, był po dwóch operacjach, czekał na następną. Z emerytury, po potrąceniu alimentów na byłą żonę i uczącą się córkę, na życie pozostawało mu 309 zł.

Przy takich dochodach porównawczych, Sąd Okręgowy w Gliwicach w sprawie o sygn. akt I RC 181/07 w wyroku z dnia 30 czerwca 2009r. ustalił alimenty od J. D. na rzecz K. D. w wysokości 300 zł miesięcznie (wyrok utrzymany w mocy przez Sąd Apelacyjny w Katowicach).

Obecnie, w dacie zamknięcia niniejszej sprawy przed Sądem I instancji, powódka K. D. ma 63 lata, nie pracuje, otrzymuje emeryturę w wysokości 1.714 zł netto miesięcznie oraz 300 zł tytułem alimentów od pozwanego, innych dochodów nie osiąga, zamieszkuje w dotychczasowym mieszkaniu, które obecnie jest własnością córki. Powódka pokrywa koszty utrzymania mieszkania, na które składa się czynsz w wysokości 363 złote oraz opłaty za: światło 74 zł, wodę 70 zł, gaz 10 zł oraz ogrzewanie około 180 zł (koszty uśrednione) miesięcznie. Ponadto opłaca telefon 80 zł, rtv 63 zł, ubezpieczenie (...) 40 zł, na cele religijne przeznaczona 25 zł miesięcznie, na prasę 10 zł, przejazdy autobusami 80 zł - łącznie 995 zł miesięcznie. Powódka ma guzek tarczycy, cierpi na osteoporozę, leczy się w poradni neurologicznej, u lekarza rodzinnego, ma skierowanie na rehabilitację. W marcu tego roku przeżyła załamanie nerwowe, od tego czasu leczy się w poradni psychiatrycznej. Powódka korzysta z usług medycznych refundowanych z NFZ, gdyż nie stać jej na leczenie w prywatnych gabinetach lekarskich. Na leczenie powódka wydaje miesięcznie średnio 250 zł, nie licząc wydatków jednorazowych np. mostek zębowy 800 zł, okulary lecznicze 500 zł (co dało średnio 108 zł na miesiąc).

Powódka na "inne potrzeby" (środki czystości, higieny, wyjazdy do córki do K., na pielgrzymkę, wycieczkę, wydatki związane z utrzymaniem grobów bliskich itp.) wydaje kwotę około 200 zł miesięcznie. Po uwzględnieniu tych wydatków, powódce pozostaje do dyspozycji kwota 569 zł miesięcznie. Obecnie powódka nie posiada żadnych oszczędności. W przeszłości było inaczej, mogła sobie pozwolić na leczenie prywatne, gdyż dysponowała kwotą oszczędności 30.000 zł - środki te otrzymała w spadku po rodzicach, za sprzedaną nieruchomość. Jednakże finanse te wyczerpały się. Powódka zaciągała również pożyczki w Banku (...) na kwoty 2.000-3.000 zł. Spłaciła ostatnią pożyczkę. Mieszkanie wymaga remontów. Córka mieszkająca w K., pomimo, że jest właścicielką mieszkania, nie dokłada się do jego remontów, powódka nie konsultuje zresztą z nią planów remontowych mieszkania typu malowanie, wymiana baterii.

Obecnie, w dacie zamknięcia niniejszej sprawy pozwany J. D. ma 63 lat, zawód technik budowlany, przebywa na emeryturze, którą pobiera w wysokości 2.350 zł miesięcznie, innych dochodów nie osiąga, uiszcza co miesiąc 300 zł tytułem alimentów na rzecz pozwanej. Do zeszłego roku płacił alimenty - 600 zł na rzecz córki, w tej chwili obowiązek został uchylony przez Sąd. Wraz z powódką jest właścicielem samochodu marki F. (...) rocznik 1997, samochód stoi nieczynny na podwórku u pozwanego, chciał go podarować córce, jednakże nie doszedł do porozumienia w tej kwestii z byłą żoną. Zamieszkuje w D., w domu będącym jego własnością (darowizna od matki), do domu przynależne jest tzw. obejście i łąka- ugor - 0,7ha. W w/w domu mieszka wraz z matką, która ma 92 lata, jest schorowana i wymaga opieki. Pozwany sam opiekuje się matką, jedynie pomaga mu starsza córka, która przyjeżdża raz w tygodniu, by zająć się babcią. Pozwany, jako właściciel, opłaca wszystkie koszty utrzymania domu, opłaca również niewielkie rachunki za swoją matkę, która praktycznie już nie wychodzi z domu, ma znikome zużycie energii i wody, czasami gotuje sobie sama posiłek na piecu węglowym, a czasami gotuje jej u siebie pozwany.

W związku z utrzymaniem domu J. D. ponosi następujące koszty: podatek od nieruchomości – 50 zł miesięcznie, energia elektryczna – 150 zł miesięcznie, wywóz śmieci i woda – 70 zł miesięcznie, telefon, rtv, internet 230 zł miesięcznie, zakup węgla około 350 zł miesięcznie, drewno na opał 90 zł miesięcznie, koszty utrzymania samochodu 262 zł (13 letniego - darowizna od siostry), koszty leczenia 150 zł miesięcznie, polisa ubezpieczeniowa 70 zł miesięcznie. Pozwany choruje na dnę moczanową, schorzenie kręgosłupa, nadciśnienie tętnicze, podwyższony cholesterol, zwyrodnienie stawów. Leczy się w poradni u lekarza rodzinnego, jeździ do sanatorium w ramach NFZ. W przeszłości pozwany wspierała finansowo siostra, dając mu 500 zł miesięcznie, siostra jednak zmarła. Pozwany ze względu na zły stan zdrowia nie dorabia do emerytury, jednakże cały czas remontuje dom, większość prac wykonuje sam, sam zakupuje materiały (jak zaoszczędzi jakieś środki finansowe), jedynie przy "poważniejszych naprawach"

wzywa fachowców. W najbliższej przyszłości pozwany musi kupić nowy bojler oraz piec CO, będzie to wydatek około 7.700 zł. Na wymianę czeka również ogrodzenie i pokrycie dachu. Pozwany chce zachować dom w dobrym stanie technicznym dla swoich córek, które w przyszłości odziedziczą po nim dom. Od 1 stycznia 2015r. pozwany utraci przywilej emerytalny w postaci otrzymywanego deputatu węgla (2 tony), tak więc będzie musiał sam zaopatrywać się w cały opał - 6 ton rocznie. 4.200 rocznie, (350 zł miesięcznie). Po potrąceniu wszystkich wydatków (1.422 zł) i alimentów na byłą żonę (300 zł), pozwanemu pozostaje z emerytury "na życie i inne wydatki" kwota około 632 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, że podstawą roszczenia powódki jest art. 138 k.r.o. w związku z art. 60 § 2 k.r.o. oraz szczegółowy wskazując na przesłanki uwzględnienia roszczenia oparte na tej podstawie, wyjaśniając w tym zakresie ich znaczenie, Sąd I instancji wskazał, że oceniając żądanie powódki, musiał ocenić czy od daty rozwodu - daty ustalenia ostatnich alimentów, sytuacja życiowa, finansowa stron zamieniła się w taki sposób, że uzasadniałaby żądanie powódki podwyższenia na jej rzecz alimentów od byłego męża.

Sąd nie stwierdził istnienia okoliczności wynikających z przepisu art. 138 k.r.o. w postaci zmiany stosunków, które mogły spowodować uwzględnienie żądania powódki w całości. Sąd zwrócił uwagę, że powołany przepis nakazuje gruntowne przeanalizowanie zakresu zmian w sytuacji stron, pozostającego w ścisłym związku z usprawiedliwionymi potrzebami uprawnionego i możliwościami płatniczymi zobowiązanego.

Dokonując analizy pierwszej z przesłanek - usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego – Sąd zauważył, że obowiązujące obecnie alimenty (300 zł) zostały zasądzone wyrokiem z dnia 30 czerwca 2009r. Sądu Okręgowego w Gliwicach w sprawie I RC 181/07, który to wyrok uprawomocnił się w dniu 24 lutego 2010r. Sąd wskazał, że przeprowadzone postępowanie dowodowe w sprawie nie wykazało, aby w życiu stron, a w szczególności powódki zaszły tak daleko idące "zmiany stosunków", które uzasadniałyby podwyższenie alimentów z kwoty 300 zł na kwotę 1.000 zł.

Sąd wskazał, że w 2009r. powódka osiągała łączny dochód w wysokości 1640 zł (w tym alimenty), wydatki kształtowały się na poziomie 1.176 zł, po potrąceniu których, powódce pozostawało 464 zł.

Obecnie K. D. osiąga łączny dochód 2014zł (emerytura i alimenty). Po potrąceniu comiesięcznych wydatków w wysokości 1.445 zł, pozostaje jej do dyspozycji kwota 569 zł.

Zdaniem Sądu, również po stronie zobowiązanego - J. D. nie nastąpiła "zmiana stosunków" na tyle istotna, że uzasadniałaby zmianę wysokości alimentów, tak jak wносиła powódka. Pozwany w 2009r. otrzymywał emeryturę w wysokości 2.021 zł, a po potrąceniu alimentów na żonę i córkę (łącznie 900 zł) oraz wszelkich wydatków, pozostawało mu 309 zł.

Obecnie dysponuje co miesiąc kwotą około 2.350 zł. Po potrąceniu wydatków i alimentów na żonę pozostaje mu kwota 632 zł. Sąd wskazał, że co prawda jest to kwota wyższa niż w 2009r., bo nie musi już płacić alimentów w wysokości 600 zł na rzecz córki, ale jednocześnie pozwanemu uchylono przywilej otrzymywania deputatu węgla (2 tony), wzrosły koszty jego leczenia oraz koszty używania samochodu, które to wydatki pochłaniają "odzyskaną" kwotę z tytułu alimentów na córkę.

Sąd stwierdził, że zarówno po stronie powódki jak i pozwanego nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia, co jest naturalnym procesem starzenia, a w związku z tym, okoliczności te nie mogą ujmowane w kategoriach „wyjątkowe”. Nadto Sąd zauważył, że wskazane przez powódkę koszty leczenia nie zmieniły się w stosunku do tych, które ponosiła w trakcie postępowania rozwodowego, natomiast w przypadku pozwanego wzrosły z kwoty 50 zł na kwotę 150 zł.

Sąd stwierdził, że analogiczna sytuacja przedstawia się w przypadku innych wydatków strony, w tym remontów.

Sąd stwierdził, że inflacyjny wzrost kosztów utrzymania dotyka obojga byłych małżonków w takim samym stopniu.

Analizując sytuację dochodową, Sąd zauważył, że dochody powódki w istocie pokrywają się z dochodami pozwanego, zaliczając do dochodów powódki zasądzone alimenty w kwocie 300 zł. W ocenie Sądu, podwyższenie obowiązku alimentacyjnego do kwoty 1.000 zł miesięcznie, przekracza możliwości finansowe pozwanego i uwzględnienie tego

żądania w takim zakresie, prowadziłyby do nieusprawiedliwionej dysproporcji w wielkości środków finansowych pozostających stronom na utrzymanie. Sąd wskazał przy tym, że sam fakt orzeczenia rozwodu z winy pozwanego nie może prowadzić do znacznego pogorszenia jego sytuacji materialnej, natomiast uwzględnienie żądanie skarżącej byłoby w istocie sprzeczne z ideą wyrażoną w art. 60 § 2 k.r.o.

Uwzględniając powyższe okoliczności, Sąd uwzględnił żądanie powódki częściowo, podwyższając dotychczasową kwotę alimentów o 50 zł, w jakim to zakresie pozwany uznał powództwo, poczynając od dnia 8 października 2014r., a w pozostałej części powództwo oddalił.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., odstępując od obciążania stron kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Na podstawie § 2, w związku § 6 pkt. 2 i § 7 pkt. 1 ppk. 11 i pkt.4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 461) Sąd przyznał adwokatowi B. L. od Skarbu Państwa koszty nieopłaconej obrony z urzędu wraz z podatkiem VAT.

Apelację od tego orzeczenia wniosła powódka zarzucając rażące naruszenie zasadnych i usprawiedliwionych interesów powódki poprzez oddalenie dowodów powódki o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z akt toczących się procesów w tutejszym sądzie tj. sygn. akt VI K 480/06, III RC 161/07, III RC 164/10, III RC 492/09, III RC 372/11, I C 556/11, III RC 839/12 oraz akt SO w Gliwicach sygn. akt III Ca 595/01 jak również uporczywego gnęбления powódki przez tutejszy sąd (dla ukrytego celu) i doprowadzenie jej do rozstroju zdrowia, wnosząc równocześnie o przeprowadzenie dowodów z w/w akt spraw.

Nadto zarzuciła rażącą stronniczość dla pozwanego przyjmując jego konfabulację i fałszywe zeznania za wiarygodne i przekonujące, uznając przy tym, że fakty udowodnione przez powódkę potwierdzone wyrokami apelacyjnymi nie wzięły pod uwagę.

Nadto podniosła, że postępowanie przez Sądem I instancji zostało zmanipulowane pod dyktando pełnomocnika pozwanego, z jawnym poparciem dla przestępstwa i łamania prawa, a swobodna ocena dowodów (skandaliczna i karygodna) została przeprowadzona wybiórczo na niekorzyść powódki z korzyścią dla pozwanego, a nadto zmierzało do zatarcia błędów postępowań innych sędziów, którzy naruszyli i łamali prawa po kilka razy w w/w toczących się procesach mimo nakazów po apelacjach do Sądu Okręgowego ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu powódka przedstawiła zakres spraw objętych wskazanymi powyżej wnioskiem dowodowym, jak również przedstawiła swoją sytuację majątkową podnosząc nadto, zarówno okoliczność swojego zadłużenia, jak również nieustalenie przez Sąd I instancji dochodów matki pozwanego. Powódka wskazała także, że nieprawidłowe było ustalenie możliwości zarobkowych pozwanego.

Uwzględniając powyższe, powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez podwyższenie obowiązku alimentacyjnego do kwoty 1.000 zł.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powódki przyjmując podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast

informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne.

Sąd Okręgowy, uwzględniając merytoryczne uprawnienie sądu odwoławczego wynikające z art. 382 k.p.c. jak również treść normy z art. 316 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., dokonał uzupełnienia ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy uzupełnił poczynione przez Sąd Rejonowy okoliczności faktyczne, ustalając, że powódka, od dnia 1 marca 2016r. uzyskuje emeryturę w wysokości 1746,59 zł. (dowód: decyzja (...) Oddział w Z. o waloryzacji emerytury z dnia 21 marca 2016 roku, okazana na rozprawie w dniu 29 września 2016r.).

Powódka zmieniła nazwisko z D. na M. – D. (dowód: decyzja Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego z dnia 5 maja 2015r., USC. (...).41.2016, k. 281b)

Powódka posiada zadłużenia z tytułu zaległych opłat do kwoty 2.596,83 zł uiszczenia jest wobec Spółdzielni Mieszkaniowej (...) oraz zadłużenie na koncie bankowym w kwocie 2.918,43 zł na koncie bankowym w (...) Bank (...) (dowód: wezwanie do zapłaty Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z dnia 8 sierpnia 2016r., k. 285; zestawienie operacji na koncie bankowym w (...) Bank (...) za okres od 8 sierpnia 2016r. do 8 września 2016r., k. 282 – 284).

Matka pozwanego I. D. zmarła 7 sierpnia 2016r. (dowód: pismo z ZUS z dnia 24 października 2016r., k. 294).

Pozwany D. J. uzyskuje (jest mu wypłacane) świadczenie emerytalne w kwocie 2.043,14 zł (dowód: pismo z ZUS z dnia 28 listopada 2016r., k. 301).

Czyniąc wskazane powyżej ustalenia faktyczne Sąd oparł się na dokumentach, które wobec spełnienia wymogów dokumentu prywatnego korzystały z domniemania autentyczności i skutków wynikających z art. 245 k.p.c., a które w żaden sposób nie zostały zakwestionowane w niniejszym postępowaniu.

Z tym uzupełnieniem, Sąd Okręgowy przyjął ustalenia faktyczne za własne.

W swojej apelacji powódka wskazała na stronniczość sądu, która w jej ocenie, przejawiała się w faworyzowaniu strony pozwanej.

W ocenie Sądu Okręgowego, w szczególności poprzez analizę zarówno przebiegu postępowania przed Sądem I instancji, jak również okoliczności uwzględnione przez Sąd Rejonowy a wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, powyższa okoliczność występująca po stronie sądu, nie wystąpiła. W szczególności, Sąd Okręgowy wskazuje, że faworyzowania przez sąd jednej ze stron postępowania nie można doszukiwać się w oddalaniu zgłoszonych wniosków dowodowych.

W tym miejscu wskazać należy, że przedmiotem postępowania było podwyższenie obowiązku alimentacyjnego ustalonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 czerwca 2009r. w sprawie I RC 181/07.

Przytoczony powyżej przedmiot postępowania jest istotny w świetle granic prowadzonego przez postępowania dowodowego, które wytacza norma zawarta w art. 227 k.p.c. Zgodnie z art. 227 k.p.c., przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 kwietnia 2011r. (I CSK 475/10) przepis art. 227 k.p.c. stosowany jest przed podjęciem rozstrzygnięć dowodowych i uprawnia sąd do selekcji zgłoszonych dowodów jako skutku przeprowadzonej oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. Z drugiej strony „selekcja” środków dowodowych zgłaszanych przez stron ma przeciwdziałać przewlekłości postępowania. Selekcję dowodów określa istota sprawy.

Uwzględniając powyższe uprawnienia Sądu Rejonowego, zasadne było pominięcie części wniosków dowodowych zgłoszonych przez stronę powodową, gdyż dla rozstrzygnięcia o istocie sprawy były one zbędne.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy, oceniając postanowienie dowodowe Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach wydane na rozprawie w dniu 8 października 2014r. przez pryzmat zgłoszonych w pozwie żądań, stwierdził, że było ono

prawkłdowe w kontekście wymagań przewidzianych art. 227 k.p.c., a to ze względu na to, że przedmiotem niniejszego postępowania była wyłącznie kwestia aktualizacji wymiaru obowiązku alimentacyjnego w oparciu o art. 138 k.r.o. w związku z art. 60 § 2 k.r.o. Decyzja Sądu w zakresie prowadzonego postępowania dowodowego, prowadząc jedynie do selektywności zaoferowanych dowodów, była nadto uzasadniona w świetle dyrektywy z art. 6 § 1 k.p.c., która nakłada na sąd przeciwdziałanie przewlekaniu postępowania.

Z tych też względów, nieuzasadnionym, również w kontekście przytoczonego powyżej art. 6 § 1 k.p.c., było czynienie innych ustaleń. W tym miejscu należy wskazać, nie deprecjonując oczywiście relewantności tych okoliczności dla roszczeń powódki które mogą być realizowane w drodze odrębnych postępowań sądowych, że brak poczynienia przez Sąd I instancji żądanych przez stronę powodową ustaleń faktycznych, nie wpływał na ocenę przesłanek zasadności jej roszczenia, a tym samym nie uniemożliwiał rozstrzygnięcia istoty niniejszej sprawy.

Uwzględniając to co wskazano powyżej, należy podkreślić, że przedmiotem niniejszego postępowania, również na etapie postępowania apelacyjnego, mogą być wyłącznie fakty dotyczące podwyższenia obowiązku alimentacyjnego. Inne okoliczności, poza zakresem tego przedmiotu, nie są przedmiotem niniejszego postępowania.

Z przyczyn wskazanych powyżej, w niniejszym postępowaniu nie było podstaw do oceny zasadności (rozpoznania) roszczenia powódki o zadośćuczynienie w wysokości 30.000 zł, gdyż jego podstawą nie był istniejący obowiązek alimentacyjny, ale szkoda osobowa (krzywda). Uwzględniając zatem odrębność i samodzielność podstawy faktycznej dla tego roszczenia, zostanie mu nadany dalszy bieg inicjujący konieczność wszczęcia odrębnego postępowania sądowego.

Sąd Okręgowy odnosząc się z kolei do zgłoszonego przez powódkę wniosku o sprostowanie protokołu rozprawy z dnia 29 września 2016r., w zakresie dotyczącym nieprawidłowego oznaczenia miejscowości w której znajduje się nieruchomość tj. zapisania miejscowości (...), wskazuje, że wniosek taki nie może zostać uwzględniony, ze względu na brzmienie art. 160 § 2 k.p.c. zgodnie z którym, zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku nie podlega sprostowaniu. Wskazać bowiem należy, że protokół rozprawy z dnia 29 września 2016r. był sporządzony w wersji elektronicznej (zapis dźwięku audio – wideo), natomiast sporządzony protokół pisemny ma w stosunku do tego zapisu formę służebną (wersję skróconą). Wskazać należy, że wprowadzane w takim protokole adnotacje, umożliwiają wyłącznie, zgodnie z § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 marca 2015r. w sprawie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego w postępowaniu cywilnym (Dz.U. z 2015r., poz. 359 z późniejszymi zmianami) umożliwiające automatyczne znalezienie wskazanego fragmentu zapisu. Uwzględniając zatem zapis dźwięku i obrazu protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 29 września 2016r. wskazać należało, że oczywistym jest, że z elektronicznego protokołu jednoznacznie wynika, że nieruchomość posadowiona jest w D..

Odnosząc się natomiast do meritum, wskazać w pierwszej kolejności, że stosownie do art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków określonych w art. 138 k.r.o. rozumie się „istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych” (Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Komentarz, red. prof. dr hab. K. P., Wydawnictwo C.H. Beck, wydanie 3, s. 1134). Zmiana stosunków musi się odnosić do wszelkich zmian w statusie ekonomicznym skutkującym zmianą zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub zmiany zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego.

Uwzględnienie roszczenia wymaga zatem wykazania, że zmiana taka nastąpiła po uprawomocnieniu się wyroku sądzącego świadczenie alimentacyjne, a więc po 24 lutego 2010r.

Zgodnie z art. 60 § 2 k.r.o., jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego

może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku.

Celem jakiego służy roszczenie oparte na art. 60 § 2 k.r.o. jest zapobieżenie sytuacji, w której rozwód miałby spowodować pogorszenie w istotny sposób sytuacji materialnej małżonka niewinnego w porównaniu do sytuacji, w której znajdowałby się w prawidłowo funkcjonującym małżeństwie. Zakres, w jakim to ma nastąpić, określa z jednej strony stopień pogorszenia się sytuacji materialnej małżonka niewinnego, a z drugiej strony zasady słuszności, które określają jaki w konkretnej sprawie zakres przyczynienia się małżonka winnego może być uznany za "odpowiedni". Z reguły będzie on się znajdował pomiędzy granicą, poniżej której leży niedostatek, a granicą, której przekroczenie byłoby zrównaniem stopy życiowej obojga rozwiedzionych małżonków (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9 września 2009r., I ACa 565/09).

Obowiązek alimentacyjny ustalony na tej podstawie pomimo, iż jak wskazał Sąd Apelacyjny w Katowicach z dnia 15 lipca 2004r. (I ACa 375/04), nie daje małżonkowi niewinnemu prawa do równej stopy życiowej z małżonkiem zobowiązanym, to jednak udziela mu uprawnienia do bardziej dostatniego życia poprzez przyczynienie się w odpowiednim zakresie do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb, chociażby nie znajdował się on w niedostatku (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 lipca 2004r., I ACa 375/04).

Kryterium oceny zasadności takiego roszczenia stanowi porównanie sytuacji materialnej małżonka niewinnego z tym położeniem, jakie istniałoby, gdyby rozwód nie został w ogóle orzeczony i gdyby małżonkowie kontynuowali pożycie (teza XIII uchwały Sądu Najwyższego z 16 grudnia 1987r., III CZP 91/86). Nadto, przy porównaniu sytuacji materialnej małżonka niewinnego należy badać nie tylko stan rzeczywisty, który istniał przed rozwodem, ale i uwzględnić jego uprawnienia do korzystania z wkładu drugiego małżonka w zaspokajanie potrzeb rodziny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 1998r., III CKN 880/98).

Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie powódki wyczerpuje się w kwocie 350 zł. Stwierdzenie to jest w pełni uzasadnione.

Sąd Okręgowy dokonując bowiem porównania stanu majątkowego stron w chwili ustania małżeństwa z chwilą ustalenia obowiązku alimentacyjnego, należy zwrócić uwagę, że w chwili, gdy strony były małżeństwem łączny ich dochód wyniósł około 3.361 zł. Obecnie, ten hipotetyczny dochód wyniósłby około 4.139,73 zł. Różnica zatem dochodów stron wynosi w analizowanym okresie wynosi 778,73 zł. W tym miejscu należy poczynić dygresję, że dla dalszych obliczeń uwzględniono obowiązek alimentacyjny w kwocie: odpowiednio 300 zł i 350 zł, co jest obiektywne dla rzeczywistego odzwierciedlenia partycypacji i nierównościach dochodowych występujących po stronie powodowej. Tym samym dla dokonania dalszych wyliczeń przyjęto, że powódka w chwili ustalenia poprzednio obowiązku alimentacyjnego dysponowała kwotą 1.640 zł, a pozwany kwotą 1.721 zł, po uwzględnieniu przesunięć majątkowych wynikających z istniejącego wtedy obowiązku alimentacyjnego w kwocie 300 zł.

Uwzględniając powyższe, należało wskazać, że udział każdej ze stron we wzroście hipotetycznego dochodu wspólnego jest niemal identyczny (po stronie pozwanego 322,14 zł, a po stronie powodowej 406,59 zł). Uwzględniając jednak w tym zakresie aktualizację obowiązku alimentacyjnego do równej stopy życiowej, zasadne było podwyższenie obowiązku alimentacyjnego o kwotę 50 zł. Wskazać bowiem należy, że przy uwzględnieniu tak podwyższonego obowiązku alimentacyjnego, powódce pozostaje do dyspozycji kwota 2.096,59 zł, natomiast pozwanemu kwota 2.043 zł. Tym samym, w sposób arytmetyczny, kwota ich dochodów została zrównana, a tym samym strony uzyskały równą stopę życiową, choć nie można nie zauważyć, że to powódka ma do dyspozycji kwotę wyższą o 53,59 zł. Nie można przy tym także pominąć, że wobec śmierci matki pozwanego, z którą wspólnie ponosił koszty utrzymania domu, nastąpił wzrost kosztów utrzymania pozwanego.

Powyższe wyliczenia, jak również okoliczności osobiste występujące po stronie pozwanego, a wpływające w sposób jednoznaczny na pogorszenie się jego sytuacji majątkowej, wskazują jednoznacznie, że obecnie ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego, którego podstawę stanowi art. 60 § 2 k.r.o., w sposób zupełny wyczerpuje możliwości majątkowe i zarobkowe pozwanego zgodnie z art. 135 k.r.o.

Na zakończenie należy wskazać, że wobec materialno prawnej podstawy obowiązku alimentacyjnego, tj. art. 60 § 2 k.r.o., zbędne było określenie czasu trwania tego obowiązku. Zgodnie bowiem z art. 60 § 3 k.r.o. obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa. Jednakże gdy zobowiązanym jest małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten wygasa także z upływem pięciu lat od orzeczenia rozvodu, chyba że ze względu na wyjątkowe okoliczności sąd, na żądanie uprawnionego, przedłuży wymieniony termin pięcioletni. A contrario, obowiązek alimentacyjny ciążyący na pozwanym w oparciu o art. 60 § 2 k.r.o. nie ma ograniczonego charakteru czasowego, poza ograniczeniem wynikającym ze zdarzenia faktycznego (zawarcia związku małżeńskiego przez małżonka uprawnionego), w związku z czym, nie było potrzeby dookreślenia go w tym zakresie.

Z tych względów apelacja powódki podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., uwzględniając zarówno sytuację życiową i finansową jak również przedmiot niniejszego postępowania, a także, subiektywną zasadność roszczenia w ocenie strony uprawnionej.

SSO Roman Troll SSO Lucyna Morys – Magiera SSO Anna Hajda